

سینه‌مای "پووران دره‌خشه‌نده" له‌سه‌ر پرسه‌کانی مندایان ورد بوونه‌وه‌یه‌کی تایبه‌تی هه‌یه

مه‌نسوور جیهانی - "پووران دره‌خشه‌نده" خانمه ده‌ره‌نهری ناسراوی سینه‌مای کوردستان به‌له‌به‌ر چاو گرتنی هه‌گری و که‌که‌یه‌ی خێ، به‌ورد بوونه‌وه له‌سه‌ر پرسه‌کانی تایبه‌تی مندایان و م‌رمندا‌یان، هه‌وه‌ده‌دات ده‌لاقه‌یه‌کی نوێ بێ نزیک بوونه‌وه به‌وان په‌یدا بکات.

"پووران دره‌خشه‌نده" له‌زومره‌ی یه‌که‌مین ئافره‌تانی سینه‌ماکاری سینه‌مای دوا‌ی شێ‌شی گهلانی ئ‌ران ناوزه‌د کراوه که‌که‌له‌کانی ک‌مه‌ایه‌تی و فره‌ه‌نگی ئه‌و له‌بیر و هزری هونه‌ری و سینه‌مایه‌که‌ی پ‌ره‌نگ‌تره و له‌چ‌کردنی به‌گه‌فیلمه‌وه هات‌ته‌ ن‌و بواری ئاماده‌کردنی فیلمی سینه‌مای.

دره‌خشه‌نده که 11 فیلمی ب‌یندی سینه‌مایی درامی و چه‌ندین کورته‌فیلم و به‌گه‌فیلمی له‌کارنامه‌ی هونه‌ری خ‌یدا هه‌یه، زیاتر له‌هه‌ر شت‌ک له‌به‌ر ئه‌و هه‌گری و که‌که‌یه‌ی که به‌پرس و باب‌ه‌ته‌کانی مندایان و م‌رمندا‌یان و چین و تو‌ژه‌لاوازه‌کان و که‌مئه‌ندامانی خاوه‌ن پ‌داویستی تایبه‌ت له‌ک‌مه‌گادا هه‌یه، ج‌گای سه‌رنجه و ز‌ربه‌ی ر‌کخراوه‌کان و داموده‌زگا‌کانی په‌یوه‌ندیداریش له‌به‌ر چالاکیه‌کانی ر‌زبان له‌و گرت‌ووه. ک‌شه و گیر و گرفته‌کانی بنه‌ما‌یه‌کان و گه‌نج و لاوان به‌ش‌کی دیکه له‌و ئار‌شه و ناک‌کیانه‌یه که دره‌خشه‌نده وه‌کوو مه‌به‌ست و ناوه‌ر‌کی سه‌ره‌کی فیلمه‌کانی له‌وانه که‌ک‌وه‌رده‌گر‌ت، ته‌لق و جیا‌بوونه‌وه، گیر‌ده‌بوون به‌ماده هه‌شبه‌ره‌کان، ب‌کاری و نه‌خ‌شی ئایدز، به‌ش‌ک له‌ک‌شه و گیر و گرفته‌کانی ک‌مه‌گای ئ‌ران بووه و هه‌یه که "پووران دره‌خشه‌نده" به‌باشی ئه‌وانه‌ی ناسیوه و کردوویه‌تی به‌چیر‌ک و فیلمی سینه‌مای.

"پووران دره‌خشه‌نده" ده‌ره‌نهر، سیناری‌نووس و به‌ره‌مه‌نهری ته‌له‌فیزی‌ن و سینه‌ما، سا‌ی 1951‌ی زایینی له‌شاری کرماشان هاته‌دunia. ئه‌و ده‌رچووی به‌شی سینه‌ما له‌لقی ده‌ره‌ننان له‌قوتابخانه‌ی با‌ای ته‌له‌ویزی‌ن و سینه‌ما له‌سا‌ی 1975 و خاوه‌نی له‌وحه‌ی شانازی پله‌یه‌کی هونه‌ری هاوسه‌نگی ب‌وانامه‌ی دکت‌ا له‌وه‌زاره‌تی فره‌ه‌نگ و ئیرشادی ئیسلامی ئ‌رانه.

دره‌خشه‌نده دهره‌نانی به‌گه‌فیلمه‌کانی وه‌کوو؛ "پیشه ده‌ستییه‌کانی ئ‌ران"، "موسیقی ناوچه‌کانی ئ‌ران"، "تاعوون" (له سا‌ی 1975 سه‌باره‌ت به‌خ‌شی تاعوونی سا‌ی 1949‌ی زایینی له‌کوردستان)، "چوارشه‌می ک‌تای" (له سا‌ی 1976 سه‌باره‌ت به‌چوارشه‌مه‌سووری)، "کانیه‌کانی ئاوی کانزایی ر‌گای ه‌راز" (له سا‌ی 1979‌ی زایینی)، "ته‌وژم، به‌ما، راخه‌ری نو‌ژ" (له سا‌ی 1979‌ی زایینی)، "چه‌رخه‌کان ده‌سوو‌ن" (له سا‌ی‌ه‌کانی 1960 و 1961‌ی زایینی سه‌باره‌ت به‌بابه‌ته‌کانی ه‌اوسانی ئابووری و داخرانی کارگه‌کان به‌تایبه‌ت ئ‌ران ناسی‌نا)، "ک‌کانی بستر او"، "ب‌ووغ" و "شه‌وکه‌ران" (له سا‌ی‌ه‌کانی 1970 تا 1972‌ی زایینی سه‌باره‌ت به‌دیاردی گیر‌ده‌بوون به‌ماده ه‌شبه‌ره‌کان له‌ئافره‌تان، پیاوان و مندا‌ان له‌ئ‌ران و پرسی قاچاخ کردنی ماده سه‌ه‌که‌ره‌کان و ر‌گاکانی به‌رگری کردن ل‌ی)، "به‌بری د‌ی ئه‌وین"، "کانیه‌کانی د‌ی سه‌نگستان"، "شه‌وب‌ له‌ ر‌ژئاوا تا ر‌ژئاوا"، "ره‌سوو ه‌رکوو‌ی ب‌ک‌له"، "ملوانکه‌یه‌ک له‌ قاسیده‌ک ب‌خ‌شک" و "6 بووک ب‌ئامینه‌ی له‌ ئه‌ست‌دا بووه‌.

دره‌خشه‌نده چالاکی سینه‌مایی خ‌ی وه‌کوو یه‌که‌مین سینه‌ماکاری ئافره‌ت له‌ دوا‌ی ش‌شی ئ‌ران به‌فیلمی سینه‌مایی "په‌یوه‌ندی" له‌ سا‌ی 1985‌ی زایینی ده‌ست پ‌کرد و پاشان "با‌نده‌ی چ‌ک‌له‌ی به‌خته‌وه‌ری" (له سا‌ی 1987‌ی زایینی)، "ت‌په‌ین له‌ ته‌پوت‌ز" (له سا‌ی 1987‌ی زایینی)، "کاتی له‌ ده‌ست چوو" (له سا‌ی 1989‌ی زایینی)، "ئه‌وینی ب‌سنوور" (له سا‌ی 1997‌ی زایینی)، "م‌م‌ک له‌ بادا" (له سا‌ی 2001‌ی زایینی)، "خه‌ونی خووساو" (له سا‌ی 2005‌ی زایینی)، "مندا‌انی ئه‌به‌دی" (له سا‌ی 2006‌ی زایینی)، "بیست" (له سا‌ی 2007‌ی زایینی وه‌کوو به‌ره‌مه‌نهر)، "فیلمی ته‌له‌ویزی‌نی پیشه‌یه‌کان" (له سا‌ی 2008‌ی زایینی)، "ئه‌و خه‌ونانه‌ی که‌ در‌ژه‌یان ه‌یه" (له سا‌ی 2009‌ی زایینی)، "فیلمی ته‌له‌فیزی‌نی گو‌به‌هار" (له سا‌ی 2011‌ی زایینی وه‌کوو به‌ره‌مه‌نهر)، "ب‌ده‌نگ! ... که‌کان هاوار ناکهن" (له سا‌ی 2012‌ی زایینی) و "له‌ژ‌رمیچی دووکه‌اویدا" (له سا‌ی 2016‌ی زایینی) له‌ کارنامه‌ی سینه‌مایی خ‌یدا ت‌مار کردووه‌.

"پووران دره‌خشه‌نده" ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نه‌کانی سینه‌ماکارانی ئافره‌تی ئه‌مه‌ریکا (WIF)، دهره‌نهره‌سه‌ربه‌خ‌کانی ئه‌مه‌ریکا (IFP) و ه‌روه‌ها ناوه‌ندی ن‌ونه‌ته‌وه‌یی فیلمی مندا‌ان و م‌رمندا‌انی یون‌س‌ک‌ (CIFEJ) یه‌.

ئه‌و له‌ ماوه‌ی سا‌انی کار و چالاکی خ‌یدا چه‌ندین شانازی ز‌ری به‌ده‌سته‌ناوه‌له‌وانه؛ خ‌اتی "په‌پووله‌ی ز‌ین"ی باشت‌رین دهره‌نانی

فیلمی بـښـند له بیست و یه که مین خولی فـښـتیفا یی فیلمی مندا ځان و مـښـندا ځان، خه ځا تی "مه شغه یی ز ځځین" له دوو هه مین فـښـتیفا یی فیلمی نابهر پرسیاره کان له کـځـریای باشوور بـښـ فیلمی "با ښـدهی چکـځـلهی به خته وهری"، "دیپلـځـمای شانازی" له سـځـهه مین فـښـتیفا یی فیلمی "ثافره تان" یی ئه رژه نـتـین بـښـ فیلمه کانی "با ښـدهی چکـځـلهی به خته وهری" و "کاتی له دهست چوو"، "له وحی ز ځځینی باشتـرین فیلم و دیپلـځـمای شانازی" باشتـرین دهره ځـنان له شه شه مین فـښـتیفا یی فیلمی فـهـجر بـښـ فیلمی "با ښـدهی چکـځـلهی به خته وهری" له سا یی 1987 یی زایینی و ته ندیسی باشتـرین فیلم له روانگی بینهران بـښـ "بـښـدهنگ! ... کچه کان هاوار ناکه" له سی و یه که مین خولی فـښـتیفا یی فیلمی فـهـجر.

دره خشه نده له ده گمن سینمه کارانی ثافره ته که له ده یی 1980 یی زایینی هاته ئه م بواره ځ و ره نگدانه و ی پرس و بابه ته کانی مندا ځان و مـښـندا ځان تایبته به تـځـځوانینی تـځـکه ځاو به هه ست رهنگه بتوانـځـځا ځکی دیار و بهرچاوی داهـځـنانی هاوبه شی فیلمه کانی بزانیـځـت. زیاتر له هـر شـتـځـک که ځکه ځه ی پرس و بابه ته کانی مندا ځان و مـښـندا ځان له لایه نه جـځـراوجـځـره کانه وه و له ریزی خا یی داهـځـنهرانه ی هاوبه شی بهر هه مه کانی ئه و دـځـته ئه ژماردن. ئه و له زومره ی ئه و ده گمن دهره ځـنهرانه یه که له گه ځ هه بوونی هه موو پشت گو ځ خسته کان و سه رنج نهدان و بهر به سته کان بـښـ ژانری مندا ځ و مـښـندا ځ؛ هـځـشتا هـر له م بواره دا چالاکی ده کات.

دره خشه نده به ورد بوونه وه له سهر پرس و بابه ته کانی تایبته تی مندا ځان و مـښـندا ځان هه و ځ ده دات، ده لاقه یه کی نو ځ بـښـ نـزیک بوونه وه به م چینه خه سار پـځـگه یشتووه ی کـځـمه ځگا په یدا بکات که به هـځـبـژاردنه کانی ئه م سینمه ماکاره، بـښـ خـځـیان به چه شـځـک تایبته تـریش ده بن. ئه و له ئه ژمار ځکی بهرچاوی بهر هه مه کانیـځـداسی که ند و کـځـسپه کان و گیر و گرفته کانی ئه و مندا ځان و مـښـندا ځانه ده کات که له ئـځـش و ئازاری زهین و مـځـشک و جهسته یان ره نج ده بهن.

سی و یه که مین خولی فـیـسـتیفا یی نـځـونه ته و هیی فیلمه کانی مندا ځان و مـښـندا ځانی ئـځـران ICFF به ده بیـری و بهر پرسایه تی "عه لیـهـزا ره زاداد" له رـځـژانی 8 تا 14 ی مانگی خهرمانانی 1397 ی هه تاوی رـځـکه وتی 30 ی ئـځـگـځـست تا 5 ی سـځـپـته مبری 2018 ی زایینی له دوو به شی نه ته و هیی و نـځـونه ته و هییدا له شاری مـځـژووی ئیسفه هان له وـځـاتی ئـځـران به ځـوه ده چـځـت.